

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 25. maja 1864. ~

Gospodarske stvari.

Tudi sol je dober gnoj, pa kdaj?

O soli *) se po svetu veliko govori, da je dober gnoj njivam in senožetim. Pri nas še celó malokdo gnoji svoje polje s soljo. Pa res tudi sol ni gnoj, da bi se ž njo gnojilo brez prevdarka. Zato smo se namenili, našim kmetiškim gospodarjem bolj na drobno razložiti to stvar ne po praznih domišljijah, ampak po obilih skušnjah iz „Land. Central-Bl.“

1. Pred vsem drugim mora gospodar vediti, da gnojenje s soljó polju le tedaj dobro dé, ako je zemlja precej dobra. Ondi pa, kjer je svet pust, zemlja popolnoma izpita in pusta puhlica, bo gnojenje s soljo gotovo več škodovalo, kakor koristilo. Najbolje je, ako se na njivo v drugem ali tretjem letu potem, ko je bila vrlo s hlevnim gnojem zagnojena, soli potrese.

2. Skorej vse skušnje so razodele, da sol najbolj na rodovitni pešeno-ilovati zemlji zdá. Čim več ima njiva rodovitnih prvin v sebi, tem bolje je. Na suhi peščeni, pa tudi na glinasti in debeli ilovnati zemlji je sol jako nevarna.

3. Posebno dobro se je skazalo gnojenje s soljo pri ječmenu; zrno je zlasti bilo lepo in obilo. Pri ovsu pa je zdala sol več na slami kakor na zrnju.

4. Sploh žitu sol bolj tekne kakor sočivju in korenstvu (pesi, repi, krompirju itd.) Pri sočivji in korenstvu je dobro paziti, da se zemlja preveč ne osoli in da se sol z zemljo dobro pomeša, predno se sadé imenovani sadeži. Na deteljiščih se je zapazilo, da se je gnojna moč soli še posebno drugo leto pokazala; pri žitu pa ne dela sol za dve leti. Če se je krompir sadil na osoljeno njivo, je bil pridelek obilen, pa krompir ni bil tako močnat, pesa pa ni bila tako sladka.

5. Koliko soli se potrebuje, da se oral (joh) ž njo pognoji, ni moč natanko določiti in pravega pravila dati. Zastran tega bi se mogel vsaki svet in vsaka zemlja posebej presoditi in pregledati. Vendar se more po priliki reči, da naj se začne z 1 centom soli na oral, pa se počasi sega do 2 tudi 3 centov.

6. Treba je, da se sol lepo enako po njivi ali po travniku raztrosi. Ondi, kamor pride preobilo soli, pokončá kal ali ga saj zadržuje. Treba je tedaj, da se sol, predno se po njivi trosi ali po travniku, ali taka kakor je ali poprej z vodo pomočena, z rodovito in črno prstjo dobro pomeša in potem z roko po njivi ali travi enakomerno poseje in raztrosi.

7. Prav dobro je, ako se ji razun prsti primeša dvakrat več žganega apna; tudi s koščeno moko

je dobro gnojno sol mešati; tam, kjer je koščena moka (zmlete kosti) pripravno gnojilo, naj se ji četrti ali tretji del pridá soli.

8. Travniki naj se z imenovano mešanico pozimi ali pa zgodaj spomladi gnojé; če se pa njiva gnoji, se mora to pred setvijo zgoditi, da se sol dobro z prstjó pomeša, predno se povleče; to veljá tudi, predno se sadí krompir, repa, pesa.

To so poglavitne vodila, katerih naj se drží gospodar, kateri skuša gnojno sol, da jo dobro opravi. Sol je dobro gnojilo — to je gotovo — al tudi treba je umno ravnati, in z malimi skušnjami začeti.

Kratek poduk,

kako z ajlantovim prejcem (*Bombyx cynthia*) ravnati. *)

Dasiravno bi ajlantov prejec (kavalir ali svilni črvič) v južnih deželah lahko trikrat v letu rodil, skušnja vendar uči, da je boljše, ako samo dva zaroda za dobro vzamemo.

Zapredki (mešički, galeta), ki nam jih konec oktobra (pred vsemi Svetimi) drugi zarod dá, se nabirajo na nit, kakor paternošter (toda zapredek naj se na strani prebode, da se ne poškoduje; potem naj se hranijo čez zimo v kaki izbi, kjer je po Reaumurjevem gorkomeru 6—9 stopinj gorkote. — Ako si z zapredki, kakor se tiče, ravnal, ti izlezejo med 5. in 10. dnevom junija (sv. Ivana) metulji. Metulje, ki so zjutraj izleteli, spravlaj zvečer pred mrakom v velike kletke (čajbe) ali v kake druge luknjaste, zračne škrinje. Drugi dan deni zedinjene pare, ne ločivši jih, v škrinje z odduški (prevrtane).

Po različnosti spôla se ti metulji sami ob sebi ločijo, in precej potle izležejo ubrejene samice ob stenah škrinje jajčka; to opravijo v treh ali štirih dneh. Samci, ki so se od samíc ločili, naj se denejo v poprejšnjo svojo škrinjo nazaj. — Jajčka se potem z nohtom ali s topim lesenim nožem odlepijo (odločijo) in pobe-rejo, ter vsaki dan posebi, v kako izbo s 15 do 20 stopinjami (po Reaum.) prenesejo. V izbi naj stojí vedno v kaki posodi voda, da bo po nje izpuhtenji zrak (luft) v izbi, kakor je treba, vlažen (fajhten). V 10 ali 12 dneh izlezejo gosenice. Kadar jih hočeš pobrati, položi majhne ajlantove vejice na-nje tako, da se jih bo spodnje lice listja dotikalo. Brž ko se listja primejo, vtakni vejice v steklenice (fľaške) z vodo napolnjene, pa zatakni jih, da gosenice va-nje ne padejo in se ne utopijo. Kadar jim je novega listja treba, deni druge sklenice z ajlantovimi vejicami tik unih, da se gosenice

*) Cesarske fabrike delajo za gnojenje posebno sol, ki se gnojna sol (Dungsaltz) imenuje; cent veljá 70 nov. kraje. Vred.

*) *Ailanthus gl.* (Götterbaum, božje drevó, božják) se imenuje drevó, ktereга perje tudi redí svilne črviče. Vred.